

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 593/2015-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Rešutíkom, Námestie M. R. Štefánika 29/36, Brezno, pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 242/2013 a jeho uznesením z 31. júla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2014 doručená a 4. a 22. decembra 2014 doplnená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ústavy (ďalej len „ústava“), čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 242/2013 (ďalej len „napadnutý postup“) a jeho uznesením z 31. júla 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresný súd Brezno (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 3 C 168/2010 zo 16. marca 2012 zamietol návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal určenia, že opakovaným protokolovaním zápisnice zo súdneho konania vedeného na Okresného súdu Kežmarok pod sp. zn. 8 C 85/2010 na pojednávaní uskutočnenom 10. septembra 2010, kde odporca v II. rade [REDACTED] – sudca tohto súdu, uvádzal, že sťažovateľ všetko dokáže bez výpočtovej techniky pochopiť a všetko rozumie, a nútil sťažovateľa, hoci vedel, že je úplne hluchý, aby sa dostavil na súd a vypovedal bez možnosti sledovať prednes a protokoláciu na monitore počítača, a prednášal výroky dotýkajúce sa zdravotného postihnutia sťažovateľa, došlo zo strany odporcu v I. rade – Slovenskej republiky, Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky k zásahu do práva sťažovateľa na ochranu osobnosti, a to najmä osobnej cti a dobrého mena sťažovateľa. Taktiež okresný súd zamietol návrh sťažovateľa v časti, v ktorej si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 50 000 €.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 15 Co 150/2012 z 27. marca 2013 potvrdil odvolaním sťažovateľa napadnuté rozhodnutie okresného súdu.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), v ktorom namietal odňatie možnosti konať pred prvostupňovým súdom tým, že mu 16. marca 2012 na pojednávaní nebolo umožnené viesť pojednávanie za pomoci konferenčného snímania celého pojednávania zvukovým zariadením a jej zaznamenaním na CD, a ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Cdo 242/2013 z 31. júla 2014 odmietol ako neprípustné.

Sťažovateľ v sťažnosti citujúc aj z judikatúry ústavného súdu poukazuje na to, že „postup porušovateľa práva je absolútne svojvoľný, nespravodlivý, arbitrárny a diskriminačný, a z dôvodov môjho sluchového postihnutia ma stavia do pozície menejcenného, hoc OSP aj ústava zaručujú rovnosť všetkých účastníkov konania, a to od jeho počiatku a po celú dobu. Podľa stanoviska NS SR by som mal ako právnik s dvadsaťpäťročnou justičnou praxou /prokuratúra, krajský súd a advokácia/ požiadať súd o ustanovenie advokáta ex offo, prípadne ustanovenie opatrovníka a rezignovať na svoje právo sám sa v konaní zastupovať a aktívne konať ako iní účastníci. Ide o absolútne neprijateľné, svojvoľné a mimoriadne diskriminačné počínanie porušovateľa práva. Tvrším, že nik nemá možnosť donúť svojprávneho účastníka, plne schopného rozprávať a navyiac s riadnym bydliskom aby sa pre hluchotu nechal zastupovať inou osobou ak má právnu kvalifikáciu ako mám ja! Všeobecný súd je podľa OSP aj judikatúry Ústavného súdu SR povinný z úradnej moci účastníkovi konania ako som ja zaručiť podmienky rovnosti a zabrániť tak jeho diskriminácii v súdnom konaní. Nejednalo sa o situáciu nevyhnutného zastúpenia advokátom ako je konanie pred ÚS, a postup všeobecných súdov je neprijateľný a ide nad rámec OSP!!!“.

Sťažovateľ poukazuje na rozhodnutie iných všeobecných súdov, ktorými mu bol ustanovený bez jeho súhlasu opatrovník, a to práve z dôvodu, že „som hluchý a aj keby bol k... dispozícii zvukový záznam aj duálny monitor nie som schopný reagovať na pripomienky, vyjadrenia, dôkazy a spisovanie zápisnice v takom rozsahu ako druhí účastníci konania!!! Z pripojených uznesení k tejto sťažnosti od odvolacích súdov v Žiline a Banskej Bystrici je prejedikované, že okrem duálneho monitora má súd možnosť použiť aj mnou požadované technické vybavenie spočívajúce v konferenčnom zázname pojednávania, prípadne v automatickom prepise hovorového slova do písomnej podoby zápisnice a pre pribratie opatrovníka nie sú splnené zákonné podmienky! Poukazujem na fakt, že sudca konajúci dňa 16. 3. 2012 výslovne uviedol, že sám vie o možnosti použiť zvukový záznam, ale ho podľa vlastnej úvahy nepoužije lebo mu to zákon neprikazuje!...

Je nepochopiteľné, že samosudca takto konal vo veci kde je odporca v 1/ rade Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, odporcom v 2/ rade

je sudca OS Kežmarok zastúpený advokátom a ja sám som v súdnej sieni ako hluchý musel strpieť postup...“.

Podľa názoru sťažovateľa „fyzická prítomnosť nepočujúceho účastníka konania na pojednávaní v situácii ak má k dispozícii iba duálny monitor nie je stavom rovnajúcim sa rovnosti zbraní účastníkov v súdnom konaní a je fakticky zhodná so situáciou keď súd odoprie účastníkovi právo na súde konať ako účastník! Poukazujem v tomto smere na vládny návrh novely OSP, ktorý v súčasnosti bol predložený do parlamentu. Ministerstvo spravodlivosti v osobe p. ministra Boreca v ňom argumentuje tým že je nevyhnutné z konaní v civilnoprávných veciach robiť od 1. 1. 2015 konferenčný zvykový záznam a to v každej veci. Predkladateľ novely tvrdí, že takým postupom sa zabráni zbytočným nedorozumeniam, sťažnostiam a podozreniam, že súd nekonal pri pojednávaní nestranne a spravodlivo!“.

Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd ho stavia do situácie menejcenného, a to pre jeho zdravotné postihnutie. Podľa sťažovateľa možno v jeho prípade „hovoriť nielen o svojvoľnosti, ale aj arbitrárnosti a zrejmej nespravodlivosti v postupe tohto súdu. Tvrdím, že ide o tak závažné porušenia mojich práv, že nepostačuje iba skonštatovanie, že došlo k porušeniu mojich základných práv, ale je nevyhnutné rozhodnúť aj o otázke primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na okolnosti prípadu považujem za primerané a dôvodné priznať mi finančné zadosťučinenie v sume 33. 000,- eur. Poukazujem pritom na sumy 100.000,- eur, ktoré už právoplatne vysúdilo veľa sudcov NS SR z dôvodu ich diskriminácie v platových záležitostiach. Domnievam, sa, že moja diskriminácia je ešte podstatne závažnejšia. Nepriznanie aspoň takej satisfakcie ako žiadam by znamenalo opäť moju nerovnosť v porovnaní so sudcami NS. Pritom som sám bol sudcom KS v Bratislave a naviac v roku 1983 nezákonne zbaveným funkcie komunistickým režimom, a v roku 1991 ak by som nebol už takmer hluchý som mohol nastúpiť po súdnej rehabilitácii ako sudca na NS SR!“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1./ Základné práva [REDAKOVANÉ] na právnu ochranu, nestranný a spravodlivý proces a zákaz diskriminácie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 1, ods. 2, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2 Cdo 242/2014 (správne má byť sp. zn. 2 Cdo 242/2013, pozn.) porušené boli.

2./ Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 242/2014 (správne má byť sp. zn. 2 Cdo 242/2013, pozn.) zo dňa 31. 7. 2014 a prikazuje tomuto súdu aby vo veci opätovne konal a rozhodol.

3./ [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 33.000,- €...

4./ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť trovy právneho zastupovania [REDAKOVANÉ]...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru upravujúcich zákaz diskriminácie napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa v konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podstata vznesených námietok spočíva v nespokojnosti sťažovateľa s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj s postupom, ktorý prechádzal jeho vydaniu a ktorý je podľa jeho názoru „*absolútne svojvoľný, nespravodlivý, arbitrárny a diskriminačný*“. Sťažovateľ je presvedčený, že v jeho prípade boli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) a g) OSP, preto mal najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže sťažovateľovi je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci, v danom prípade nepovažoval za potrebné túto duplicitne uvádzať.

Vzhľadom na uplatnené námietky však ústavný súd opätovne pripomína, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. I. ÚS 206/09, II. ÚS 328/09, III. ÚS 240/09, IV. ÚS 390/09, I. ÚS 145/2010 a iné). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01) alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci. Inými slovami, súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku (odvolania či dovolania) uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného odvolania či dovolania vôbec boli naplnené.

Ústavný súd už v minulosti vyslovil, že súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva (I. ÚS 145/2010).

Okrem toho nespokojnosť sťažovateľa s právnym posúdením veci všeobecným súdom sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti ním vydaného rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu

(II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol:

«Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť (len) právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, avšak nie v každom prípade, ale iba ak ho právna úprava pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je v dovolacom konaní oprávnený rozhodnutia odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O. s. p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O. s. p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Pre účely predmetného dovolacieho konanie je vhodné zdôrazniť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdmi nižších stupňov, ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd tu nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať rozhodnutie z akýchkoľvek hľadísk. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zdôrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd - na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu - nemá možnosť vykonávať dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O. s. p.).

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho

súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa §153 ods. 3 a 4.»

V danom prípade podľa najvyššieho súdu dovolaním sťažovateľa nebol „napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. (procesne) prípustné.“.

Dovolanie sťažovateľa by mohlo byť podľa názoru najvyššieho súdu procesné prípustné, len ak „by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemá procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách

a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O. s. p.) a prípadne nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných vád v zmysle § 237 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.“

Sťažovateľ podľa najvyššieho súdu existenciu procesných vád konania v zmysle § 237 písm. a) až e) OSP netvrdil a procesné vady tejto povahy v konaní nevyšli najavo. Keďže prípustnosť jeho dovolania z týchto ustanovení podľa najvyššieho súdu nevyplývala, osobitne sa zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom. K uvedenému uviedol, že *„Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecnými záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.*

Dovolateľ namietal odňatie možnosti konať pred súdom prvého stupňa dňa 16. 3. 2012 tým, že prvostupňový súd mu neumožnil vykonať pojednávanie za pomoci konferenčného snímania celého pojednávania zvukovým zariadením a jeho zaznamenaním na CD. S predmetnou námietkou dovolateľa sa náležite vypořiadal odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, s čím sa dovolací súd stotožňuje v celom rozsahu, keď konštatoval, že zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 16. 3. 2012 jasne vyplýva, že táto je diktovaná za prítomnosti zapisovateľky s použitím duálneho monitoru, ktorý má k dispozícii žalobca. Žalobca tak mal možnosť sledovať priebeh konania a oboznámiť sa so záznamom vyjadrení účastníkov konania. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 16. 3. 2012 vyplýva, že bol podrobne zaznamenaný celý priebeh pojednávania ako aj vyjadrenia účastníkov konania, pričom bolo dokonca umožnené žalobcovi, aby diktát z jeho strany bol

zaznamenaný priamo do zápisnice. Žalobca mal možnosť vyhotoviť si vlastný zvukový záznam o priebehu pojednávania, mal možnosť v konaní sa dať zastupovať advokátom, rovnako vzhľadom na svoje zdravotné postihnutie mal možnosť doprovodu ďalšej osoby, pričom ani jednu z týchto možností nevyužil. To, že súd nevykonal záznam súdneho pojednávania pomocou technických prostriedkov, pričom súdu zákon takúto povinnosť neukladá, neznamená porušenie procesných predpisov zo strany súdu. Dovolací súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že postupom prvostupňového súdu nedošlo k odňatiu možnosti žalobcovi konať pred súdom.“

Sťažovateľ v dovolaní taktiež namietal, že samosudca nevykonal dôkazy v situácii absolútne hluchého účastníka tak, aby nebolo pochyb o tom, že dôkaz naozaj prečítal, ako aj spôsob, ako sa vysporiadal s návrhmi oboch účastníkov, ktorý podľa jeho názoru nemá oporu v Občianskom súdnom poriadku. Nestotožnil sa s právnym názorom odvolacieho súdu, že žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku sudcovi nedáva povinnosť o návrhoch strán na vykonanie dôkazu rozhodnúť uznesením a stačí, ak v rozsudku vo veci samej uvedie, že dôkazy nepovažoval za dôležité.

Aj s touto dovolacou námietkou sa podľa názoru najvyššieho súdu dovolací súd náležite vysporiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia a najvyšší súd sa k týmto dôvodom pripojil a uviedol, že „*účastníci konania v zmysle § 114 ods. 2 O. s. p. boli poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p. aj s poukazom na § 120 ods. 1 veta prvá a druhá O. s. p. a samostatne boli poučení o procesných právach a povinnostiach aj podľa § 118a ods. 1 a 3 O. s. p. Prvostupňový súd vykonal dokazovanie čítaním dôkazov v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, vyzval účastníkov, aby sa k nim vyjadrili, čo je konštatované v zápisnici o pojednávaní, dodržal procesný postup v rozsahu, ako je upravený Občianskym súdnym poriadkom. Po ukončení dokazovania dal právo účastníkom konania k záverečným návrhom. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že o tom, či súd vykoná alebo nevykoná navrhovaný dôkaz nevydáva žiadne rozhodnutie, má iba povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviesť, z akého dôvodu navrhovaný dôkaz nevykonal. Dovolací súd dospel k záveru, že prvostupňový súd neodňal žalobcovi procesné oprávnenie zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu, i k právnej stránke veci.“*

Sťažovateľ taktiež namietal, že „súd prvého stupňa mal povinnosť vypočuť žalovaného 2/ jednak preto, že to sám písomne pred pojednávaním od procesného súdu cez dožiadaný súd požadoval a jednak preto, že samosudca o jeho návrhu nikdy na pojednávaní nerozhodol“.

K tomu najvyšší súd uviedol, že „Výsluch účastníka konania je jedným z dôkazných prostriedkov. Nevykonanie dôkazov navrhnutých účastníkom konania, nie je postupom, ktorým by súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Rozhodovanie o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania. Neobstojí ani táto dovolacia námietka žalobcu, že postupom prvostupňového súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.“.

Sťažovateľ napokon v dovolaní namietal, že konanie je postihnuté procesnou vadou v zmysle § 237 písm. g) OSP, lebo bolo porušené jeho právo na zákonného sudcu.

S uvedeným tvrdením sa najvyšší súd vysporiadal takto: „Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, príslušnosť súdu ustanoví zákon. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred daných zásad (procesných pravidiel).

Otázke práva na zákonného sudcu venovali pozornosť viaceré rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, napr. I. ÚS 52/97, II. ÚS 87/01, II. ÚS 15/96, III. ÚS 116/06, IV. ÚS 161/08, IV. ÚS 191/08. Ústavný súd pojem zákonného sudcu vykladá tak, že ním je sudca, ktorý spĺňa zákonom ustanovené predpoklady na funkciu sudcu a ktorý bol určený na prejednanie a rozhodnutie veci v súlade s rozvrhom práce.

Okrem procesných pravidiel určovania príslušnosti súdov a ich obsadenia je teda súčasťou základného práva na zákonného sudcu aj zásada pridelovania súdnej agendy sudcom (spĺňajúcim uvedené predpoklady) a určenia zloženia senátov na základe pravidiel obsiahnutých v rozvrhu práce (§ 3, § 50 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Pokiaľ potom vec prejedaná a rozhodne sudca (alebo senát) určený rozvrhom práce, nedošlo k porušeniu práva na zákonného sudcu. V prípade ak nastanú okolnosti odôvodňujúce zmenu rozvrhu práce tak, že dochádza

k presunu pridelených vecí na iného sudcu (senát), aj sudca (senát), ktorému boli následne pridelené, treba takisto považovať za zákonného sudcu (senát).

Z obsahu spisu vyplýva, že daná vec bola pridelená elektronickou podateľňou sudkyňi JUDr. Eve Cvengovej dňa 28. 9. 2010 (č. l. 20). Na č. l. 21 predmetného spisu sa nachádza úradný záznam vyhotovený JUDr. Evou Cvengovou, z ktorého je zrejmé, že v zmysle Rozvrhu práce na rok 2010 nie je zákonnou sudkyňou v konaní na ochranu osobnosti s pokynom, aby prostredníctvom elektronickej podateľne bol pridelený spis inému sudcovi. Na č. l. 22 je potvrdenie o pridelení predmetnej veci elektronickou podateľňou sudcovi JUDr. Tiborovi Galovi. Z uvedeného je zrejmé, že na základe pravidiel obsiahnutých v Rozvrhu práce na rok 2010 bola vec pridelená elektronickou podateľňou zákonnému sudcovi JUDr. Tiborovi Galovi. Preto zmenou sudcu nebolo žalobcovi odňaté právo na zákonného sudcu. K dovolacím námietkam dovolací súd dodáva, že v zmysle § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo jeho rozhodovaní v iných veciach.“

Ústavný súd s poukazom na rozdelenie súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) stabilne judikuje, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00). Ústavný súd taktiež zotrváva na svojej konštantnej judikatúre, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, a to s ohľadom na to, o aké rozhodnutie ide (meritórne alebo procesné) a v akom štádiu súdneho konania je rozhodnutie vydané. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne

objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05, III. ÚS 25/06, IV. ÚS 301/09, IV. ÚS 27/2010, rovnako aj rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, *Annuaire*, č. 303-B).

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne, právne akceptovateľné a ústavne konformné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich predovšetkým procesnoprávných zákonných ustanovení je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu aj náležite odôvodnené. Inými slovami, podľa názoru ústavného súdu aj z citovaných častí odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu jednoznačne a presvedčivým spôsobom plynú dôvody, ktoré tento súd viedli k odmietnutiu sťažovateľom podaného dovolania, a to práve v dôsledku nezistenia, resp. absencie dôvodov jeho prípustnosti, pričom nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

Právo na súdnu ochranu (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie) sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

V súvislosti so sťažovateľom deklarovaným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania.

Ústavný súd teda uzatvára, že námietky sťažovateľa neindikujú také pochybenie zo strany najvyššieho súdu, ktoré by umožnilo ústavnému súdu po prijatí sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu dospieť k záveru, že by ním mohli byť porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základným právom na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základným právom na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých namietal, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z rovnakého dôvodu ústavný súd odmietol aj sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie zákazu diskriminácie vyplývajúceho z čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 14 dohovoru najvyšším súdom, pretože ho podľa jeho názoru „*stavia do situácie menejcenného, a to pre moje zdravotné postihnutie*“. Vznesenú námietku považuje ústavný

súd za zjavne neopodstatnenú, ktorej chýba akákoľvek logika, keďže je zrejmé, že najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa, ktoré podal v písomnej forme, rozhodol bez nariadenia dovolacieho pojednávania, čo mu umožňuje § 243a ods. 1 OSP.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2015